

Bussumse gravendienst bergt oorlogsslachtoffers

Leger op zoek naar onbekende soldaat

● Het gebit van het slachtoffer is een belangrijk hulpmiddel om te kunnen identificeren. De stoffelijke resten gaan in een klein kistje, als de militair wordt begraven. (Foto: Stevens).

(Van onze verslaggeefster
Jetty Claus)

BUSSUM – In deze mei-dagen is de Tweede Wereldoorlog weer herdacht. Alleen de oudere generatie heeft de bezettingsjaren bewust meegeemaakt. Nu ongeveer veertig jaar later is deze episode voor veel jongeren meer een stukje geschiedenis geworden. Toch zit er in Bussum nog een legerenheid – weliswaar de kleinste van de koninklijke landmacht – die zich dagelijks met de naweën van de oorlog bezighoudt. Het is de gravendienst: nog altijd op zoek naar de onbekende soldaat.

Sergeant-majoor H. Jongen van de gravendienst heeft enkele dagen geleden nog in Wolfheze gezocht naar de stoffelijke resten van een Britse soldaat, die daar in 1944 aan het begin van de slag om Arnhem is gesneuveld.

Na enig graafwerk werden botten en militaire uitrustingsstukken aangetroffen. Ze waren echter onvoldoende voor een onderzoek naar de identiteit van de soldaat. Volgens Jongen is het graf waarschijnlijk kort na de oorlog geopend en is het grootste deel van de stoffelijke resten elders op een ereveld anoniem herbegraven.

Dit is een praktijkgeval, zoals er in de loop der jaren zoveel zijn geweest. Jongen werkt al vanaf 1969 bij de gravendienst, die opereert vanuit de Kolonel Palmkazerne en bestaat uit twee man. Hij en zijn collega moeten het vooral hebben van tips en toevallige ontdekkingen.

„Het komt nogal eens voor, dat een boer die op zijn akker aan het werk is, iets aan zijn ploeg heeft hangen. Ook aannemers, die een bouwput aan het graven zijn, stuiten soms op een noodgraf. We hebben ook eens een mevrouw gehad, die in haar achtertuin bezig was een conifeer te planten en die bij het spitwerk met haar schep een Duitse helm naar boven haalde, waar nog een hoofd in zat”.

De gravendienst bergt jaarlijks

tientallen slachtoffers uit de Tweede Wereldoorlog. Het identificeren is veelal een moeilijke opgave. In iets meer dan de helft van de gevallen slaagt men er wel in. Elke militair heeft een herkenningsplaatje met zijn registratienummer en naam erop om bij zich te dragen. Als dat plaatje bij het slachtoffer wordt aangetroffen, is identificatie geen probleem. Anders moet er gezocht worden naar andere aanwijzingen, het gebit of andere lichaamskenmerken. Een enorm hulpmiddel bij de identificatie zijn de tandartskaarten, die het leger van alle militairen bijhoudt.

„Je kunt gemakkelijker aan de hand van het gebit de identiteit van iemand vaststellen dan met een vingerafdruk. Geen enkel paar tanden is hetzelfde en bovendien, het gebit verteert niet”, aldus Jongen.

„Ik heb de tandartskaarten van alle mannen, die onder het leger zijn geweest vanaf 1910. Dat zijn er zo'n 2,5 miljoen. Sinds 1978 zijn de gegevens van de nieuwe militairen opgeslagen in de computer. Dat is helemaal handig”.

„De Duitsers hebben de tandartskaarten van de SS'ers vernietigd. We kunnen ze nu ook niet meer identificeren. Ze hebben waarschijnlijk willen voorkomen, dat landgenoten nog zouden worden opgepakt voor oorlogsmisdaden. Als je nu achter oud-SS'ers aan zou gaan in hoge kringen, zou je diep in de stront gaan roeren”.

Aan de hand van de botten kan de lengte van het slachtoffer worden bepaald. Vergroeiingen zeggen een heleboel over de leeftijd en het postuur. Gesleten botten wijzen erop, dat die persoon nogal een behoorlijk lichaamsgewicht moet hebben gehad.

„De Duitsers begroeven hun doden vaak in een zinken kist. De lijken bleven daarin goed geconserveerd. Uit bepaalde grond wordt soms ook een slachtoffer naar boven gehaald, dat nog helemaal rechtop kan zitten en nog goed in zijn vel zit”.

Persoonlijke bezittingen

De gravendienst heeft bij de identificering nog veel aan de militaire uitrusting en de persoonlijke bezittingen, die bij het stoffelijk overschot worden gevonden.

● Op de twee tafels liggen twee Duitsers, die nog niet zijn geïdentificeerd. (Foto: Stevens).

Volgens Jongen stellen de nabestaanden er wel degelijk prijs op na zoveel jaar nog iets te horen. „Vermist is erger dan dood”, aldus de sergeant-majoor.

De gravendienst is erg terughoudend alle persoonlijke bezittingen door te sturen naar de familieleden. Jongen haalt een geval aan van een Duitse vliegenier, die in Twente omkwam.

„Hij had foto's bij zich met Hitler, Göring en Goebbels erop. Ook had hij een brief met veertien adressen, Fräuleinzus in Hamburg en Fräulein-zo in Parijs. We kwamen erachter, dat het allemaal hoertjes waren. Hij had ook 580 Duitse mark en 100 Franse francs bij zich, zeker om ze te betalen. Kijk, misschien staat die man thuis wel bekend als een nette, kuise jongen. Die brief zou dan wel een schok zijn voor zijn verloofde, want bij zijn spullen zat ook een fotootje van een meisje”.

„Jongen is nog niet bang, dat hij werkloos raakt. Volgens hem liggen er nog zo'n 3000 vliegtuigwrakken op de bodem van het IJsselmeer, die mettertijd nog geborgen moeten worden. „Als de inpoldering van de Markerwaard doorgaat, is er nog heel wat werk aan de winkel”.